

Tudengikonverents 2008
Teadus ja elu. Sisu ja siht.
12/09/2008

EINIKE PILLI

DTh, on teinud uurimistöö elukestva õppe valdkonnast. Palgatööd teeb sihtasutuses Archimedes ESFi kõrghariduse kvaliteeti edendava programmi üldjuhina. Lisaks tegutseb Einike õppejõudude, kooliõpetajate ja üliõpilaste koolitajana. Töötab ilmikuna kaasa Eesti EKB Liidu Tartu Salemi koguduses. Koos abikaasa Toivoga kasvatab ta kolme poega: Iisakit, Siimeoni ja Timoteost.

Kuidas täita oma missiooni maailmas: oma unistuse jälgedes

Kõik algab unistusest. Mida julgem ja selgem unistus on, seda parem. Unistuse järgi tegutsemine ei ole roosi õielehtedel kõndimine – see eeldab tarku valikuid mitme hea vahel, pinge ja üksilduse talumist. Oma unistuse jälgedes käimist toetavad viis pädevust: ühe valdkonna põhjalik tundmine, sünteesiv mõtteviis, loovus, teistsuguste tunnustamine ja vastutav eluhoiak. Julgen juba praegu öelda: niisugune elu on elamist väärt.

Kõigepealt on unistus. Unistusi võib olla väga erinevaid:

- kasvatada lapsi ja olla õnnelikus abielus ,
- saada tunnustatud teadlaseks või kirurgiks, maailmakuulsaks modelliks või lauljaks
- rännata läbi kogu maailm,
- minna aitama AIDSi haigeid lapsi,
- kuulutada ja elada Jumala head sõnumit nii, et sajad ja tuhanded seda kuulama jäävad ning selle järgi elada tahavad..

Mis on Sinu unistus? Selle tunneb ära vaimustuse järgi, mida oma unistusele mõtlemine ja selle suunas liikumine tekitavad. Daniel Levinson ütleb, et unistuse äratundmine ja teostamine annavad meile elujõu ja -rõõmu.

Milline on Sinu unistus?

Unistus ei tule me juurde sugugi alati kergelt ja enesestmõistetavalt. Vahel tuleb seda otsida erinevaid tegevusi proovides. Teinekord tuleb selle suunas liikudes trotsida meile suunatud ootusi ja loomulikke „teeradasid“, näiteks vanemate või sõprade ootuste järgi käimist. See võib tähendada küsimust: Kas ma peaksin õppima seda, mis mulle meeldib või seda eriala, milles on lootust kergesti tööd saada? Unistuse suunas liikumine on õppimise ja kasvamise protsess. Mida julgem on me unistus, seda pikem on kasvamine selle poole.

Mõned soovitused:

Julgege unistada suurelt! Uskuge, et just teie elus juhtub muinasjutuline ime ja te soov saab tõeks. Kui te kasvatate lapsi, siis sisendage seda usku neissegi. Julgege teha otsuseid oma südametunnistuse ja unistuste järgi. Unistamine ja tegutsemine ei ole tegelikult järjestikulised, vaid paralleelsed protsessid. Tegutsedes muutub unistus selgemaks, vahel korrigeerub.

John Ortberg on kirjutanud raamatu pealkirjaga: *Kui tahad vee peal kõndida, pead paadist välja astuma*. Mu teismeline poeg ütles eile õhtul: igaüks peab leidma oma unistuse. Või leiab unistus tema.

Ole ustav ja pühendunud väikestes asjades. Olge kannatlikud, kui teie unistuse täitumine võtab aega. Oluline on teha vajadusel kasvõi väike samm korruga või alata päris algusest, kui see on vajalik protsess unistuse täitumisel. Üldjuhul ei usaldata meile suurt vastutust enne, kui oleme väikeste vastutustega toime tulnud. Veel enam: vahel ka pettumusega toime tulnud. Meie unistuste töökohta pakutakse kellelegi teisele, meie unistuste prints valib teise tüdruku või me lemmiktüdruk ei tee meid märkamagi, keegi teine valitakse ellu viima olulist ülesannet koguduses või sõpruskonnas, raha ei jätku unistuste täitmiseks – olgu see näiteks välismaal õppimine või reisimine, selgub, et me ei saa lapsi, meie raamat ei leia kirjastajat, jääme olulisel võistlusel viimaste hulkajne. Tuleb Sulle mõni selline hetk meelde? Elada, tähendab kaotada, öeldakse selle kohta.

Filmiklipp: „Better than I“ from „Joseph King of Dreams“

Keerukatel aegadel, ebaõnnestumistel ja mittemõistmisel on unistuse tõekselamisel ja selle suunas kasvamisel palju suurem roll, kui oskame arvata. Need kasvatavad meid inimestena küpsemateks, tasakaalukamateks. Nii paradoksaalne kui see polegi – ebaedu on unistuse tõekssaamisel sama oluline kui edu. Minu tark mees ütleb sellistel hetkedel: „Kui hetk ei ole soodus, Su ande ja unistust ei märgata, siis ei tohi heituda ega hakata oma õiguste eest võitlema. Tuleb tõmbuda kõrvale ja teha edasi sisulisi asju, ennast arendada. Varem või hiljem leitakse sind üles.“ Mind on see elutarkus aidanud rohkem kui korra elus.

Kuulake ka teisi inimesi, küsige, mis nad teie unistusest arvavad, uurige, kuidas teil üks või teine asi nende meelet välja tuleb. Vahel vajame korrigeerimist. Kuid ärge kaotage lootust, kui teised ei näe nii kaugele kui teie unistuste pilk... Kui tahate olla midagi uut rajamas või tavapärasest erinevat tegemas, peate arvestama üksildusega...

Võib muidugi ka küsida: kuidas on Jumala tahtmisega? On meil üldse õigus unistada? Äkki meie missioon (läkitus) on hoopis midagi muud? Midagi, mida me ei tahagi teha? Piiblist, kirjast Filiplastele 2:13: „Sest Jumal on see, kes teis tegutseb, et te tahate ja toimite tema hea nõu kohaselt.“

Kui tegutseme oma unistuse järgi, toob see tihti kaasa vajaduse valida mitmete heade tegevuste vahel. Selline valikute tegemine eeldab, et peame kõige olulisemat hästi silma ees. Tuleb anda ära hea, et teha ruumi parimale. On vaja hoolsust, et mitte vahetada oma unistuse pärli argipäeva tublide tegude kivikeste vastu – kõigil meil on elu- ja mõttejõu piir, mõni jõuab enne seda teha rohkem kui teine, aga keegi ei jõua teha kõike...

Unistuse järgi pühendunult elades saavad väsimus ja kurnatus tuttavaks. Mida rohkem pühendume, seda enam ülesandeid meile usaldatakse. Meie laulatusel kasutas pastor kujutlust viljapuust, mis on viljade raskuse all looka vajunud. Algul mõtlesin, et meil küll nii ei ole... Nüüd tean, millest ta räägib.

Erinevatel eluperioodidel võivad õiged valikud olla erinevad. Vahest üks kõige raskemaid on töö ja pereelu kokkusobitamine. Kusjuures tänapäeval pole see sugugi mitte ainult naiste küsimus. Üks suuremaid traagikaid on, kui inimene oma missiooni täites kaotab suhte oma käige lähemate inimestega – abikaasa, laste ja teiste lähisugulastega. Minu ja mu abikaasa elus on olnud vaja neid proportsioone korrigeerida ja see on toimunud läbi vaikuse päevade ja palve. Olen Jumalale selle eest väga tänulik. Teine viis tasakaalu hoida on planeerida teadlikult aega kõige lähedasemate inimeste jaoks – ükshaaval ja koos.

Nii paradoksaalne kui see pole, võib inimene oma missiooni täita ka individualistlikult, lausa egoistlikult. Ortberg kutsub seda varju-missiooniks. Mõned varju-missiooni tunnused on:

1. arvata, et minu missioon on kõigi teiste omadest parem ja tähtsam;
2. uskuda, et saan üksi hakkama;
3. otsida väliseid kindlustunde allikaid – raha, varandust, tunnustust;
4. anda alla hirmule olla teistsugune või ebaõnnestuda
5. lüüa käega suurematele väärtustele ja minna üle nn elu nautimise autopiloodile – vaadata televiisorit, shopata jne ning unustada oma unistus ja kutsumus.

Varjumissiooni vastu aitab teiste inimeste kuulamine ja märkamine ning õiglane eneseanalüüs. Neile kes Jumalat tunnevad, kindlasti ka palvetamine, Püha Vaimu hääle kuulamine ja Piibli lugemine. Üksiolemine ja reisimine on heaks vahendiks, et näha asju selgemini ja objektiivsemalt.

Kui teeme midagi tõeliselt tähendusrikast, on see harva kerge. Tõeline missioon läheb meist läbi – see pole ainult meeldiv ja rõõmus kogemus, vaid tähendab ka otsinguid, eksimisi, mittemõistmist, kobamisi leidmist ja alles siis – äratundmise ja õnnestumise rõõmu. Oma missiooni täitmise õnnestumine maailmas ei pruugi üldse selguda selle inimese eluajal. Tõeliselt suure tähendusega unistused ja teod ulatuvad tihti üle inimese eluea. Mida suurem on muutus, seda kauem aega see võtab.

Viis olulist pädevuste valdkonda. Howard Gardner räägib oma raamatus „Five minds for the future“ viiest mõtteviisist, mida on tuleviku maailmas väga vaja. Peatun neil ükshaaval:

1. **Ühe valdkonna põhjalik tundmine.** Tulevikus on raske toime tulla vähegi nõudlikumas valdkonnas ilma ühte distsipliini sügavuti valdamata. Muidugi, alati võib olla sellist valdkonna tundmist, kus teatakse küll, aga aru ei saada. Seepärast arvatakse, et ühe valdkonna tundmaõppimiseks läheb keskmiselt 10 aastat. Siis hakatakse märkama suuremaid seoseid, saama aru ainevaldkonna sisemisest loogikast ja püstitama probleeme, mis selles valdkonnas parasjagu päevakorral on. Gardner arvab, et lisaks ühe valdkonna valdamisele läheb peaaegu kõigis olulisemates töodes on vaja vähemalt mingit arusaamist loodusteadustest,

matemaatikast, majanduslikust ja humanistlikust valdkonnast. Mida rohkem me teame ja mõistame, seda enam mõistame õppimise vajadust ja seda enam naudime kogu protsessi. Mida vanemaks ma saan, seda kahtlustavamaks ma muutun oma unistust teostavate innukate diletantide suhtes - tõelist professionaalsust ei saa olla ilma akadeemilise ettevalmistuseta.

2. **Sünteesiv mõtteviis.** Ilma võimeta infot selekteerida, kriitiliselt hinnata ja sünteesida ei suuda inimesed teha põhjendatud otsuseid oma isiklikus ja professionaalses elus. Sünteesija töövahenditeks on narratiivid, metafoorid, teooriad, keerukad kontseptsioonid ja taksonoomiad. Tavaliselt ei loo me mängleva kergusega seoseid erinevate valdkondade ja kontekstide vahel. Ja ikkagi parimad ideed tekivad distsipliinide ja mõtteviiside piiridel. Seepärast soovitatakse panna töömeeskondi kokku erineva valdkondliku teadmise ja erinevate andidega inimestest. On vaja nii laser- kui taskulambi-tüüpi mõtlejaid, et saavutada head tulemust. Unistuse leidmisel ja targal teostamisel on sünteesiv mõtteviis elutähtis.
3. **Loovus.** Tuleviku inimene ütleb: „Ma loon, seepärast ma olen.“ Loovuse vastasjõud on püüa säilitada stabiilsust ja rutiini - nii üksiknimeste kui ühiskondade tasandil. Loovuseta inimesi hakkavad asendama arvutid ja loovad inimesed. Loovust on kaua käsitletud indiviidi omadusena - ometi on loovus harva ühe indiviidi või väikese grupi saavutus. Parim tee loovuse juurde tagasi on säilitada mängulisus ja heas mõttes lapsemeelsus. Loovaid lahendusi otsides on eriti vaja võimet mitte heituda ebaõnnestumistest. Gardner kirjutab, et loovat inimest iseloomustab rahulolematuse olemasolevate lahendustega, julgus liikuda ootamatutes suundades ja võime toime tulla teistsugune olemise ja vastuseisuga. Enda ja teiste elu muutev unistus teostub vaid siis, kui julgetakse lahti lasta mugavusest ja hirmust ning astuda „tundmatule maale“.
4. **Teistsuguste tunnustamine.** Ilma teisi respektierimata on väha lootust saada ka ise respektieritud. Teisi mitte austavad inimesed mürgitavad õhkkonna oma töökohal ja lähedaste hulgas. Isiksuse kvaliteedid muutuvad tuleviku töökeskkonnas üha olulisemaks. Kuna suured unistused teostuvad harva ühe inimese pingutustega ja parimad meeskonnad koosnevad erinevate andidega inimestest, on sallivus ja tolerantsus võtmeomaduseks heade tulemuste saavutamisel.
5. **Vastutav eluhoiak keskkonna, ühiskonna ja oma lähiringi eest.** Unistust ei saa teostada nii, et ümbrus ägab veel mitu sajandit takkajärge. Vastupidi - unistus peaks välja kasvama ja olema pidevas dialoogis ümbritseva konteksti ja elukeskkonnaga. Vastutav eluhoiak tähendab ka oma töö tegemist parimal võimalikul viisil, samas alandlikult tajudes, et tulemus ei sõltu kunagi ainult meist endast. Juba seepärast tasub unistada suurelt, et kohe alguses mõista - see unistus on liiga suur selleks, et sellega üksi toime tulla. Vajame teisi inimesi ja Jumalat.

Kokkuvõte. Elu võib elada külluse või puuduse mõtteviisist lähtudes. Puuduse mõtteviisi juures on keskne arusaam, et kõike on vähe, nagnii ei jätku ja seepärast tuleb kiivalt endale hoida kõike, mis on. Paradoks on, et mida rohkem neil on, seda rohkem on vaja - saajal ei saa kunagi küllalt.

Külluse mõtteviis on, et jagades jätkub rohkem, koos tehes on paremad tulemused. Tõeliselt häid lahendusi ja suuri unistusi saabki järgida siis, kui võtame andmise ja jagamise hoiaku. Lapsed on elus tihti saaja rollis - kui nad suureks kasvavad, saavad neist andjad - oma lastele ja teistele inimestele enda

üumber. Kui vaatame oma elule ja tulevikule avasilmi otsa, mis mõte meil esimesena meelde tuleb? Kas: mida ma saan? Või mida saan anda?